Naturvernforbundet
Telemark

ÅRSMELDING 2024
NATURVERNFORBUNDET I TELEMARK

Naturvernforbundet i Telemark har i 2024 jobbet med en rekke saker knyttet til ulike typer arealnedbygging som:

I tillegg til vindkraft i Drangedal, etablering av boligfelt på Bunestoppen i Bamble og etablering av gruvedrift på Fensfeltet i Nome (Ulefoss) som alle omtales seinere har fylkeslaget, enten på egenhånd eller i samarbeid med lokallagene uttalt seg/ påklaget vedtak i saker som:

- Etablering av Telemark Ring i Notodden
- Avisinnlegg vedr. naturtap
- Skogproduksjon, tilsvar i media til AT-skog
- Utfylling i Heddøla ved Notodden Lufthavn
- Vestfjellet i Hjartdal
- Nyland settefiskanlegg i Toke i Drangedal
- Datasenter i Fyresdal
- Mulig brudd på reguleringsbestemmelser i Vrådal i Kviteseid
- Svakt miljø- og klimaarbeid i kommunene i Telemark

Organisatorisk

Fra fylket har mye av innsatsen gått på bistand til lokallagene. Lokallagene har hatt noe varierende behov for bistand og ressursbruken har blitt tilpasset til det.

Utsikter framover

Presset på nedbygging av natur er nå større enn noensinne og det til tross for at Norge har tilsluttet seg Naturavtalen.

På nyåret presterte Stortinget, ved et pennestrøk og uten forutgående høringer, å oppheve vassdragsvernet. Etter vårt syn uforståelig arrogant, historie- og respektløst.

I tillegg går vindkraftindustrien «amok» med nye planer over hele landet, også i Telemark.

Kommunene fortsetter med en «uhemmet» nedbygging av natur uten at overordnede myndigheter tar et ansvar for helheten.

Naturmeldingen vedtatt av Stortinget i vinter var mer et «gjesp» av runde formuleringer, en grei nok situasjonsbeskrivelse men fullstendig fri for tiltak.

I tillegg fortsetter raseringen av natur i et økende tempo.

Årsmøte 2024

Årsmøtet ble avholdt på torsdag den 25. April 2024. Årsmøtet behandlet bl.a. årsmelding, regnskap, budsjett, aktivitetsplan og valg. I tillegg til fylkessekretær og Øyvind Johnsen fra sentralstyret, deltok det 13 medlemmer.

Landsmøte 2024

8. – 10. November ble det avholdt landsmøte i Naturvernforbundet. Møtet ble avholdt i Trondheim og Telemark stilte med 6 representanter.

Styret

Styret har hatt 6 styremøter i perioden mellom årsmøtene, der det er behandlet 35 saker, og har bestått av:

Leder:	Helge Granlund
Styremedlem:	Per Øyvind Gustavsen
Styremedlem:	Saskia Wanders
Styremedlem:	Marith Gullbekk Markussen
Styremedlem:	Wieger von Brunschot
Kasserer:	Bjørn Olav Haukeliseter
Varamedlem:	Anne Haugen Wagn
Varamedlem:	Torfinn Sanden

I tillegg ble følgende valgkomité valgt:

Valgkomitéleder:	Berit Hersir Lund
Valgkomitémedlem:	Anne Mjelva
Valgkomitémedlem:	Anne Haugen Wagn

Medlemmer

Naturvernforbundet i Telemark sine lokallag hadde pr. 31.12.2024 **1205** medlemmer fordelt på 5 lokallag, en økning fra **1039** pr. 31.12.2023. Det har i løpet av januar og februar 2025 tilkommet 47 nye medlemmer, slik at vi har **1252** medlemmer pr. 19.02.2024.

Solid arbeid i alle lokallagene med fokus på lokale saker tror vi også at har vært medvirkende til medlemsveksten.

Pr. 11.03.2025 er medlemmer i Drangedal innlemmet i Naturvernforbundet i Kragerø, som dermed er omdøpt til Naturvernforbundet i Kragerø og Drangedal.

Medlemmene i Naturvernforbundet i Telemark er dermed delt mellom følgende 5 lokallag.
Grenland.
Kragerø og Drangedal
Vest-Telemark
Midt-Telemark
Øst-Telemark

Økonomi

Fylkeslaget hadde i 2024 inntekter på til sammen kr. xx kr og utgifter på kr.164 598. Dette ga et overskudd på kr. 5.701,00. Saldo på konto var tatt hensyn til periodisering av vår andel til fylkessekretær, kr. 214 337.

De største utgiftspostene var vår andel av fylkessekretærstillingen, utgifter til advokat ifm Bunestoppsaken og kostnader til landsstyremøtet i Trondheim der Telemark stilte med 6 deltakere.

For 2025 forventer styret en solid styrking av økonomien, først og fremst fordi sentral støtte til fylkessekretærstilling forventes å dekke alle kostnader til denne stillingen i 2025.

I tillegg forventer også styret at store deler av eksterne kostnader vi har hatt til Bunestoppen vil bli dekket av Staten fordi vi vant fram med omgjøringsbegjæring av Statsforvalterens stadfestelse av kommunens reguleringsplan.

Aktivitetsplan for 2024

NATURVERNFORBUNDET I TELEMARK

Prioriterte aktiviteter

- Oppfølging av lokallagene
- Følge opp og bistå i prosesser knyttet til lag med lite aktivitet
- Etablere fylkesvise lokallagsledernettverk for sikring av intern kommunikasjon
- Bistå lokallagene med organisatorisk/administrative oppgaver

Miljøpolitisk arbeid

Naturvernforbundet i Telemark skal i tillegg støtte og eventuelt bistå lokallagene når det gjelder:

- Alle former for nedbygging av natur og naturmangfold, vern og restaurering av natur, energisparing og endre holdninger slik at temaene løftes opp til å bli en viktig politisk sak som angår folk flest

  Eksempler på dette kan være:
  - Flatehogst og tap av gammelskog.
  - Vassdragsutbygging.
  - Etablering av vind- og solkraftanlegg.
  - Arealbruk til boliger, fritidsboliger, veier, næringsområder, og gruvedrift.
  - Forurensingsproblematikk.

Representasjon

FNF: Saskia Wanders
Landsstyret: Saskia Wanders, medlem og Torfinn Sanden, varamedlem
Gruveutvalget: Per Tor Iversen
Energiutvalget: Saskia Wanders
Vassdragsvernutvalget: Torfinn Sanden

Miljøpolitisk arbeid

Naturvernforbundet i Telemark har jobbet med mange saker i 2024 bl.a.:

Bunestoppen (nedbygging av verdifull kalkfuru/kalkløvskog i Bamle til boliger mm)

På årsmøtet i fjor ble det opplyst at kjøp av juridiske tjenester ifm. Bunestoppen nå var avsluttet. Med utgangspunkt i det en da visste, var dette riktig.

Så dukket det opp en sak på Karmøy (Veavågen skole) som hadde mange likhetstrekk med Bunestoppsaken. Det Sivilombudet tok stilling til i denne saken var hvilken betydning det vil få at opplysninger om naturverdier blir kjent underveis i planprosessen og etter det endelige planvedtaket. Saken gjaldt en detaljreguleringsplan for skole. Etter Karmøy kommunes planvedtak gjorde Naturvernforbundet nye funn av naturverdier i planområdet. Statssforvalteren i Rogaland stadfestet likevel planen uten å ta hensyn til de nye opplysningene, og mente den var tilstrekkelig utredet på tidspunktet for kommunens vedtak.

Sivilombudet kom til at det var mangler ved statsforvalterens vurdering av om planen var tilstrekkelig utredet på vedtakstidspunktet, om det forelå krav om konsekvensutredning og om kommunens vurdering av prinsippene i naturmangfoldloven §§8-12 var i samsvar med den faktiske situasjon i planområdet.

Sivilombudet kom til at planvedtaket måtte anses ugyldig som følge av at det var basert på et uriktig/mangelfullt faktum.

Etter Sivilombudets kritikk, omgjorde Statsforvalteren sitt vedtak.

Likhetstrekkene med Bunestoppsaken er slående.

På bakgrunn av dette ble det derfor innhentet juridisk bistand til å begjære omgjøring av vedtak om utbygging på Bunestoppen.

Dette har ført til en omfattende og tidkrevende prosess der vi opplever at forvaltningen trenerer saksbehandlingen mens naturinngrepene pågår. Omgjøringsbegjøring ble sendt den 14.6.2023 og svar fra forvaltningen foreligger fortsatt ikke.

Detter er bakgrunnen for at det fortsatt har blitt brukt midler på denne saken. Av utgiftene på kr. 77 350, relaterer kr. 53 750 seg til kostnader påløpt etter forrige årsmøte.

Kr. 30 000 i tilskudd fra NVG blir inntektsført først i 2024.

Det redegjøres såpass grundig for saken for å synliggjøre det absurde i at forvaltningen, bevisst eller ubevisst arbeider så seint skaden vil ha skjedd selv om vi skulle ha fått medhold i begjæringen.

Alternativet er å gå til midlertidig forføyning med den økonomiske risiko det medfører.

Vårt håp er at vår sak, sammen med sammenlignbare tilfeller kan bli en så stor vekker for myndighetene at denne måten å utøve forvaltning på opphører.

Oktober 2024: Kommunal- og distriktsdepartementet omgjør Statsforvalterens vedtak fra 2021 på grunn av både saksbehandlingsfeil og feil rettsanvendelse. Departementet krever en ny vurdering som tar hensyn til de oppdaterte opplysningene om naturmangfoldet.

Hva skjer videre?
Saken sendes tilbake til Statsforvalteren i Vestfold og Telemark for en ny behandling. Vedtaket er et enkeltvedtak og kan påklages. Bamble kommune har varslet at de vil klage. Naturvernforbundet har ingen tro på at klagen vil føre fram og oppfatter det hele som en posisjonering for eventuelt seinere søksmål mot Staten.
Det mest sannsynlige resultatet er at Bamble kommune må starte ny planprosess. Statsforvalteren må vurdere om reguleringsplanen er tilstrekkelig utredet og om den oppfyller kravene til konsekvensutredning for å ivareta naturmangfoldet. Departementets vedtak legger føringer på at Statsforvalteren må inkludere alle tilgjengelige opplysninger om naturmangfoldet i området i sin vurdering.

Den 14. Mars 2025 innvilget kommunal- og distriktsdepartementet dekning av sakskostnader med hjemmel i forvaltningsloven paragraf 36. Beløpet som refunderes fylkeslaget er cirka 200 000 kroner.

Naturvernforbundet i Telemark har aktivt jobbet mot vindkraftplanene i Drangedal. Den 5. september 2024 stemte kommunestyret med 12 mot 8 stemmer for å stoppe planene til Fred. Olsen Renewables, Drangedal Kraft og Telemark Energi om å bygge i overkant av 30 vindturbiner i Drangedal som en del av en større plan om 57 vindturbiner i et område mellom Drangedal og Lunde. Planene omfattet også omfattende utbygging av infrastruktur i et område på 32 000 mål med kupert og stort sett urørt natur.

Avgjørelsen markerer en endring fra kommunestyrets tidligere støtte til vindkraft i 2023. Engasjement fra lokale aktører har vært avgjørende for å belyse de betydelige negative konsekvensene for naturen, friluftslivet og mange innbyggere. Beslutningen reflekterer en økende nasjonal bevissthet om viktigheten av å bevare naturen, og passer inn i en tid der byggingen av store vindkraftanlegg i Norge nesten har stoppet opp.
Vi takker lokale aktive krefter, og Motvind Norge som var avgjørende i denne saken.

Gruvedrift på Fensfeltet ved Ulefoss i Telemark har skapt debatt på grunn av områdets rike forekomster av sjeldne jordarter som neodym og dysprosium. Selv om Naturvernforbundet i Telemark ikke er prinsipielt imot gruvedrift, understreker vi behovet for grundige vurderinger av miljøpåvirkninger før prosjektet går videre. Dette inkluderer konsekvenser for biologisk mangfold, vannressurser, avfallshåndtering og risikoen knyttet til radioaktivitet.

Planene om gruvedrift står overfor både miljømessige og økonomiske utfordringer. Konkurranse på verdensmarkedet og usikker økonomisk levedyktighet gjør at prosjektet må vurderes nøye. Fra et miljøperspektiv er det avgjørende å unngå ytre deponier og sikre en drift som ivaretar vann, dyreliv og økosystemer.

For å sikre en forsvarlig tilnærming, bør miljøorganisasjoner, lokale grupper og uavhengige eksperter få innsyn i faktagrunnlag og prosesser og kunne uttale seg underveis på grunnlag av dette. Det er viktig å lære av tidligere gruveprosjekter og nøkternt vurdere både risiko og gevinst, uten å la seg rive med av forventningene om et mulig industrieventyr.

Behovet for en organisasjon som Naturvernforbundet er derfor større enn noen gang. Likevel; en kan undres på om næringsinteresser med støtte fra politiske partier har iverksatt en samordnet storm med mål å overkjøre motstemmer som oss – som tar klima- og naturkrisa på alvor.